

Susanna Alakoskis debutroman *Svinalängorna* gav henne Augustpriset. Nu kommer nästa roman *Håpas du trifs bra i fengelse*. En kärleksroman om syskon, missbruk, att vara anhörig och om ett hårdare samhälle. TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO PATRICIA REYES

BIOLOGISKT VEMOD

Jag har precis hämtat första exet av boken. Ni kan få känna och lukta på det, säger Susanna Alakoski entusiastiskt och plockar fram sin nytryckta roman ur väskan. En bok är som en limpa, den tar form och sen luktar den som ett nybakat bröd.

Och äntligen, tänker hon, brödet är färdiggräddat. För det tar en lång tid att skriva romaner. Det är jobbigt också. Ibland önskar hon att hon kunde skriva kokböcker, det skulle inte vara lika tungt. Susanna tränger in i berättarrösten och det tär. I *Håpas du trifs bra i fengelse* blir hon Anni, låter läsaren bli Anni, känner hennes känslor och tänker hennes tankar. Det gör ont. För Anni är en anhörig.

Trots en tuff barndom har det gått bra för Anni; hon har jobb, man och barn. Men för hennes bror Sami har det gått åt helvete. Han knarkar, han begår brott och ibland försvinner han. Och Anni tänker på honom varje dag. Är han död? Och när han hör av sig blir hon både glad och arg. Hon hatar. Fontänhatar. Men hon älskar honom.

– Det är en kärleksroman, säger Susanna. Hos anhöriga finns det ett enormt lidande. När jag till exempel ser en hemlös tänker jag ibland att alla har anhöriga och de anhöriga sitter i någon lägenhet, i något hus, går i någon skola, finns på någon arbetsplats. Jag tycker det är så knäckande. Och det lidandet finns det inte ord för.

ANNI ÄR INTE helt olik Susanna. Båda kommer från Finland, barn till föräldrar som var starkt påverkade av kriget och som hade fullt sjå att hålla näsan över vattenytan. Och föräldrarna sjönk, i alkoholen.

– När jag var barn var det skamligt att

prata på finska, berättar Susanna. Och jag fick aldrig en fråga om var jag kom ifrån trots att jag hette Alakoski. Det frågade man ju alla andra invandrargrupper varje dag. Dom var så trötta på det, men jag önskade att jag hade fått frågan en gång. Att jag hade fått berätta något om mitt ursprung.

Susanna säger att hon har en tudelad identitet.

– Jag kan vara finsk, jag kan vara svensk. Jag har väldigt mycket av mitt känsloliv i det finska. Jag är lite råare, lite roligare, lite argare, lite lågmäldare. Leonard Cohen uttryckte någon gång att han har något slags biologiskt vemod, det finns i Finland också. Jag bär på sådana sidor.

SUSANNA ALAKOSKI HAR många ben. På var sida om Östersjön, ett i arbetarklassen och ett i medelklassen. Hon har gjort en lång resa och hamnade i ett ingenmansland.

– Jag hör inte hemma någonstans. Jag är medelklass på det sättet att jag har en bil, bor bra och kan köpa ekoprodukter om jag vill. Samtidigt är jag den enda som gjort en klassresa i min släkt. Det gör att jag står i daglig kontakt med andra liv. Det finns mycket i min ursprungsmiljö jag inte vill tillbaka till, som att arbetarklassen kan vara rasistisk. Men jag trivs inte alltid så bra i det liv jag har skapat mig. Jag känner en ensamhet. Det jag har på hjärtat diskuteras sällan i den klass jag lever i. Det känns fortfarande svårt att dela vissa delar av den verkligheten jag känner till. Det blir så exotiskt. Det gör att jag blir tyst, jag kan bli jävligt tyst.

Varför har just du i din släkt gjort en klassresa?

– Jag tycker bara det berättar om hur jävla svårt det är. Det är det enda det berättar.

Anni har också gjort en klassresa. Hon är

socionom precis som Susanna. Och båda tycker att samhället har blivit hårdare.

– Ena dagen är det självklart att föräldrar ska ha tänder i munnen och nästa dag är policyn ändrad. Mest märkligt är det när en människa försvarar en lagstiftning ena dagen försvarar en annan en vecka senare. Jag undrar hur fan det går till att göra en sådan förskjutning i sin ideologiska människosyn. Att man inte opponerar sig! Det fick mig att sluta jobba med socialt arbete. Jag skämdes.

LIKHETERNA MELLAN ANNI och Susanna är många, men boken är inte en biografi. Där emot bygger den på erfarenheter, precis som *Svinalängorna* gjorde. Erfarenheterna är en bas för hennes skrivande, tänkande och blick. Hon skriver om fattigdom, vad den gör med människor. Att den fullständigt kan ruina liv och att det inte finns något som skrämmer henne så mycket som fattigdomen gör. Hon vill också att romanen ska leda till diskussion, till exempel om fängelse – att vi låser in unga som hamnat på glid och som börjar stjäla för att de är fattiga.

– Hur fan kan vi tro att uniformerade människor ska ta hand om dem? När vi om 50-70 år ser tillbaka så kommer vi inte fatta vad vi gjorde. Det kommer att vara som vi idag ser på tvångssteriliseringen.

I huvudet har hon en kö av böcker som väntar på att bli skrivna.

– Jag har en resväska full med material, men jag vet inte riktigt var resväskan ska ta vägen.

Den ska nog till textilindustrin och lite mer till Finland, tänker hon och skrattar till.

– Det är precis som att Finland växer i mitt liv. ☺

SUSANNA ALAKOSKI Född: 1962. Bor: Radhus på Värmdö med man och tre barn. Yrke: författare, har tidigare jobbat som socialsekreterare, flyktingsamordnare, pressekreterare hos Gudrun Schyman. Aktuell: med romanen *Håpas du trifs bra i fengelse*. Böcker: *Svinalängorna* 2006. *Svinalängorna* finns också som teaterföreställning och kommer snart som film. Antologier: *Tala om klass* 2006, *Lyckliga slut* 2007, *Fejkad Orgasm* 2008.